

Naistevastase vägivalda teemalise täienduskoolituse kava

Õppekava nimetus	Naistevastase vägivalda teemalise täienduskoolituse kava
Õppekava rühm	Sotsiaaltöö ja nõustamine
Sihtgrupp	Isikud, kes soovivad osutada naiste tugikeskuse teenust või on seotud naiste tugikeskuse teenuse korraldamisega (nt ohvriabitöötajad).
Õpiväljundid	<p>Kursuse läbinud isik:</p> <ul style="list-style-type: none"> tunneb naistevastase vägivalda ja soolise võrdõiguslikkuse mõisteid, saab aru naistevastasest vägivaldast kui inimõiguste rikkumisest ja selle seostest soolise ebavõrdsusega, teab selle vägivalda eripärasid, vorme, liike ja levikut; on teadlik peres toimuva vägivalda eripäradest, võimu ja kontrolli tähendusest vägivaldses suhtes, ohvri ja vägivaldlatseja käitumise motiividest, vägivalda mõjust naisele ja lapsele; on teadlik seksuaalvägivalda levimusest ja olemusest, mõjust ohvrile ning abistamise võimalustest Eestis; oskab teha esmast nõustamist naiste tugikeskuse poole pöördunud vägivalda ohvrile ning tunneb põhilisi kriisinõustamise viise; mõistab trauma mõjusid, oskab aidata vägivalda ohvrit ja ennast ning on kursis konfidentsiaalsust puudutavate nõuetega; tunneb tsiviilmenetluse eripärasid ning naiste tugikeskuse teenuse osutaja võimalusi ohvrit ja tema lapsi toetada; tunneb kriminaalmenetluse eripärasid ning naiste tugikeskuse teenuse osutaja võimalusi ohvrit ja tema lapsi toetada; tunneb juhtumikorralduse põhimõtteid ja oskab neid kasutada ohvri abistamisel naiste tugikeskuse teenuse osutamise käigus.
Õpingute alustamise tingimused	Vähemalt keskharidus.
Õppe kogumaht	90 akadeemilist tundi, millest 64 tundi on auditoorset ja 26 tundi iseseisvat tööd. Koolitus koosneb kaheksast moodulist.
Õppe sisu	Naistevastase vägivalda spetsiifika, ohvrite abistamise põhimõtted ja võimalused ning võrgustikutöö.
Õppekeskkonna kirjeldus	Õppetöö toimub koolituse läbiviimiseks sobivates õpperuumides, mis on varustatud vajaliku õppetehnikaga ja mis vastavad tervisekaitse- ja ohutusnõuetele.
Õppematerjalide loend	Õppematerjalide loend on iga mooduli juures välja toodud.
Koolituse läbimisel väljastatavad dokumendid	Tunnistus.

Nõuded koolituse lõpetamiseks	Koolituse lõpetamiseks ja tunnistuse saamiseks on vajalik vähemalt 85 protsendi ulatuses auditoorses õppes osalemine ja õpiväljundite saavutamine. Õpiväljundite saavutamist hinnatakse koolituse korraldaja poolt iseseisva töö ja juhtumite lahendamise kaudu. Juristidel on tunnistuse saamiseks kohustuslik osaleda 85 protsendi ulatuses moodulites I, II, VI, VII, VIII.
Koolituse läbiviimiseks vajaliku kvalifikatsiooni kirjeldus	Koolitust läbiviivatel õppejõududel peab olema kõrgharidus ja töökogemus naistevastase vägivalla uurimise, ennetamise, ohvrite abistamise, naiste tugikeskuse teenuse osutamise või korraldamise valdkondades. Mooduleid IV ja V läbiviival õppejõul peab olema kõrgharidus psühholoogias või läbitud psühhoteraapia väljaõpe. Mooduleid VI ja VII läbiviival õppejõul peab olema kõrgharidus õigusteaduses Õppejõul on õigus kaasata koolituse läbiviimiseks eksperti, kellel on naistevastase vägivalla ennetamise, ohvrite abistamise, naiste tugikeskuse teenuse osutamise või korraldamise kogemus.

	Ained	Maht
Moodul I	Naistevastane vägivald kui inimõiguste rikkumine, selle põhjused ja levik. Naistevastase vägivalla erinevad vormid ja liigid.	12
Moodul II	Naistevastane perevägivald. Laps lähisuhtevägivalla ohvri ja tunnistajana.	12
Moodul III	Seksuaalvägivald.	12
Moodul IV	Esmased nõustamisoskused ja kriisinõustamine.	10
Moodul V	Trauma ja komplekstrauma. Abistaja enda vaimse tervise hoidmine ja tugevdamine. Konfidentsiaalsus.	10
Moodul VI	Ohvri toetamine tsiviilmenetluses.	10
Moodul VII	Ohvri toetamine kriminaalmenetluses.	10
Moodul VIII	Juhtumikorraldus naistevastase vägivalla ohvrite abistamisel.	14
	Kokku:	90

I moodul	
Mooduli nimetus	Naistevastane vägivald kui inimõiguste rikkumine, selle põhjused ja levik. Naistevastase vägivalla erinevad vormid ja liigid.
Mooduli maht	12 akadeemilist tundi, millest 8 on auditoorset ja 4 tundi iseseisvat tööd.
Mooduli eesmärk	Osaleja tunneb naistevastase vägivalla ja soolise võrdõiguslikkuse mõisteid, saab aru naistevastasest vägivallast kui inimõiguste rikkumisest ja selle seostest soolise ebavõrdsusega, teab selle vägivalla eripärasid, vorme, liike ja levikut.
Õpiväljundid	Mooduli lõpuks osaleja: <ul style="list-style-type: none"> - tunneb naistevastase vägivalla mõistet, teab naistevastase vägivalla erinevaid vorme ja liike; - mõistab, et naistevastane vägivald on ühiskondlik ja majanduslik probleem ning inimõiguste rikkumine;

	<ul style="list-style-type: none"> - tunneb soolise võrdõiguslikkuse temaatikaga seotud põhimõisteid, saab aru soolise võrdõiguslikkuse eesmärkidest ja naistevastase vägivallast kui soolistatud nähtusest; - teab riigi rahvusvahelisi kohustusi naistevastase vägivalla ennetamisel ja tõkestamisel; - on kursis naistevastase vägivalla levikuga Eestis ja maailmas.
Õppesisu	<ul style="list-style-type: none"> • Inimõigused. • Mõisted: sooline võrdõiguslikkus, bioloogiline ja sotsiaalne sugu, soosüsteem, sooideoloogia, soonormid. Naistevastane vägivald, sooline vägivald. • Naistevastase vägivalla erinevad vormid ja liigid: füüsiline, psühholoogiline, majanduslik ja seksuaalne vägivald; ahistav jälitamine, perevägivald, paarisuhtevägivald, prostitutsioon, inimkaubandus, suguelundite moonutamine, sundabielud, nn au nimel tehtavad kuriteod. • Sooline võrdõiguslikkus/sooline ebavõrdsus. Palgalõhe, töö- ja pereelu ühildamine, traditsioonilised soorollid, naistevastast vägivalda toetavad müüdid, ühiskondlikud ootused meestele ja naistele. • Vägivalla seos soosüsteemi ja soolise ebavõrdsusega. • Rahvusvaheline õigusruum ja koostöö: CEDAW konventsioon, Istanbuli konventsioon, Inimkaubandusevastane EN konventsioon, Pekingi platvorm. ÜRO, Euroopa Liidu, Euroopa Nõukogu tegevus naistevastase vägivalla ennetamisel ja tõkestamisel.
Õppemeetodid	Loengud ja arutelud, rühmatöö, iseseisev töö.
Soovituslik kirjandus	<ul style="list-style-type: none"> - Euroopa Nõukogu naistevastase ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon ja selle seletuskiri. - Konventsioon naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta. - Inimkaubandusevastane Euroopa Nõukogu konventsioon. - Puuetega inimeste konventsioon. - Pekingi tegevuskava. - Vägivalla ennetamise strateegia aastateks 2015-2020. - Marling, R., Järviste, L. & Sander, K. (2010). <i>Teel tasakaalustatud ühiskonda. Mehed ja naised Eestis II</i>. Tallinn: Sotsiaalministeerium. - FRA (2014). <i>Violence against women: an EU-wide survey. Main results</i>. Luxemburg: Publications Office of the European Union. - TNS EMOR (2014). Eesti elanikkonna teadlikkuse uuring soopõhise vägivalla ja inimkaubanduse valdkonnas. - ENÜ naistevastase vägivalla teemaleht. - Veebileht „Haridus ja sugu“. <p>Täpsed viited allikatele ja lisakirjanduse annab õppejõud.</p>

II moodul	
Mooduli nimetus	Naistevastane perevägivald. Laps peres aset leidva vägivalla ohvri ja tunnistajana
Mooduli maht	12 akadeemilist tundi, millest 8 on auditoorset ja 4 tundi iseseisvat tööd.

Mooduli eesmärk	Osaleja on teadlik peres toimuva vägivalda eripäradest, võimu ja kontrolli tähendusest vägivaldses suhtes, ohvri ja vägivaldlatseja käitumise motiividest, vägivalda mõjust naisele ja lapsele.
Õpiväljundid	Mooduli lõpuks osaleja: <ul style="list-style-type: none"> - mõistab paarisuhtes ja peres toimivaid võimusuhteid ja nende mõju vägivalda toimumisele, sh mõistab ohvri käitumist vägivaldses paarisuhtes ja põhjusi, miks ohver ei lahku suhtest; - on teadlik vägivalda mõjust ohvri tervisele, toimetulekule ja suhetele; - on teadlik vägivaldlatseja karakteristikutest, motiividest, käitumisstrateegiatest ja põhjendustest vägivaldlatsemisele ning oskab hinnata vägivaldlatseja ohtlikkust olemasoleva info põhjal; - mõistab, millist mõju avaldab perevägivald, sh selle pealt nägemise lapsele, teab lapse õigusi ning iga inimese kohustust teavitada abivajavast lapsest; - teab, millised on perevägivaldaga seotud hoiakud ja müüdid.
Õppesisu	<ul style="list-style-type: none"> • Mõisted: paarisuhtevägivald, lähisuhtevägivald, koduvägivald, perevägivald, laste väärkohtlemine. • Perevägivalda toimemehhanismid. Vägivaldne mentaliteet. Võimu ja kontrolli rakendamine suhtes. Vägivaldsest suhtest lahkumist takistavad tegurid. Vägivalla neutraliseerimine. Perevägivalda toetavad hoiakud ja väärarusaamad, nende roll vägivalda õigustamisel ja kestmisel. • Vägivalla mõju ohvri vaimsele, füüsilisele ja reproduktiivtervisele. • Vägivaldlatseja ohtlikkuse hindamine (riskihindamise küsimustikud, turvaplaan) • Laste kaasatus perevägivalda (sh laps kui otsene ohver, pealtnägija, manipuleerimise vahend teise vanema väärkohtlemisel). Ohvri ja vägivaldlatseja kasvatusmeetodid. • Perevägivalda mõju lapsele. Lapse õigused ja huvid.
Õppemeetodid	Loengud ja arutelud, rühmatöö, iseseisev töö.
Soovituslik kirjandus	<ul style="list-style-type: none"> - Lastekaitseeadus. - Lapse õiguste konventsioon. - Soo, K. (2010). <i>Paarisuhtevägivald Eestis – levik ja tagajärjed. Lõppraport</i>. Tartu: Tartu Ülikool, Sotsiaalministeerium. - Perttu, S., Mononen-Mikkilä, P., Rauhala, R. & Särkkälä, P. (2001). <i>Ava silmad! Käsiraamat vägivaldaga kogunud naistele</i>. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino OY. - Linno, M., Soo, K. & Strömpl, J. (2011). <i>Juhendmaterjal perevägivalda vähendamiseks ja ennetamiseks</i>. Tallinn: Justiitsministeerium. - Haldre, L. (2008). Sotsiaaltöötaja koostöö lapsevanemaga. <i>Sotsiaaltöö</i>, 4, 36-39. - Tiikkanen, T., Pohjoisvirta, R., Järveläinen, M., Lace, I., Lace, D., Tsopp-Pagan, P., et al (2014). Turvaline ja vaba elu. Mida teha, kui kannatad lähisuhtevägivalda all. - Bancroft, L. (2006). <i>Miks ta seda teeb? Kuidas mõtlevad vihased ja kontrollivad mehed</i>. Tartu: Tartu Naiste Varjupaik. - Bancroft, L. & Silverman, J. G. (2007). <i>Vägivaldlatseja lapsevanemana. Millist mõju avaldab lähisuhtevägivald</i>

	<p><i>perekonna toimimisele</i>. Tartu: Sage Publication, Tartu Naiste Varjupaik.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kase, H. (Toim.) (2002). <i>Vaikijate hääled. Raamat soolisest vägivallast. Räägivad ohvrid. Nõustavad eksperdid. Analüüsivad teadlased</i>. Tallinn: Põhjamaade Ministrite Nõukogu, Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. - Politsei- ja Piirivalveamet (s.a.). Kohtinguvägivald. Mis on kohtinguvägivald? Kuidas seda ära tunda? Kust abi otsida? - Pärn, M. & Sööl, H. (2015). Ahistav jälitamine. - Euroopa Nõukogu (2010). Pervägivalda pealt nägevad lapsed. - Kriminaalpoliitika veebi pervägivalla teemaleht. <p>Täpsed viited allikatele ja lisakirjanduse annab õppejõud.</p>
--	---

III moodul	
Mooduli nimetus	Seksuaalvägivald.
Mooduli maht	12 akadeemilist tundi, millest 8 tundi on auditoorset ja 4 tundi iseseisvat tööd.
Mooduli eesmärk	Osaleja on teadlik seksuaalvägivalla levimusest ja olemusest; mõjust ohvrile ning abistamise võimalustest Eestis.
Õpiväljundid	<p>Mooduli lõpuks osaleja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab, mis on seksuaalvägivald ning millised on selle vormid, on teadlik ühiskonnas levinud müütidest seksuaalvägivalla kohta; - on teadlik seksuaalvägivalda käsitlevatest kuriteokoosseisudest karistusseadustikus ja mida tähendab „nõusolek“; - teab seksuaalvägivalla mõju ohvrile, sh vahetuid traumareaktsioone ja hilisemaid terviseprobleeme; - oskab suhelda seksuaalvägivalla ohvritega ja märgata erinevaid kriisireaktsioone, terviseprobleeme ning vajadusel anda või vahendada abi; - teab, millist abi saab seksuaalvägivalla ohver Eestis.
Õppesisu	<ul style="list-style-type: none"> • Seksuaalvägivalla kui naistevastase vägivalla olemus. • Seksuaalvägivalla levimus ja seda soodustavad tegurid. • Seksuaalvägivallaga kaasnevad müüdid ning hoiakud. • Seksuaalvägivald lähisuhtes. • Seksuaalvägivalda käsitlevad kuriteokoosseisud karistusseadustikus – „nõusoleku“ teema. • Seksuaalvägivallaga kaasnevad traumareaktsioonid. • Seksuaalvägivalla mõjud ja tagajärjed ohvrile, lähedastele, ühiskonnale. • Seksuaalvägivalla ohvri standardiseeritud abi Eestis.
Õppemeetodid	Loengud ja arutelud, gruppitöö, iseseisev töö.
Soovituslik kirjandus	<ul style="list-style-type: none"> - Laanpere, M. & Part, K. (2016). <i>Seksuaalvägivalla ohvrite abistamise juhend meedikutele</i>. Tartu. - Soo, K., Laanpere, M., Lippus, H. & Part, K. (2015). <i>Seksuaalvägivalla levimus ja hoiakud Eestis: uuringute ülevaade</i>. Tartu: Eesti Seksuaaltervise Liit. - WHO (2013). <i>Responding to intimate partner violence and sexual violence against women: WHO clinical and policy guidelines</i>. Geneva: WHO. <p>Täpsed viited allikatele ja lisakirjanduse annab õppejõud.</p>

IV moodul	
Mooduli nimetus	Esmased nõustamisoskused ja kriisinõustamine.
Mooduli maht	10 akadeemilist tundi, millest 8 on auditoorset tööd ja 2 tundi iseseisvat tööd.
Mooduli eesmärk	Osaleja oskab teha esmast nõustamist naiste tugikeskuse poole pöördunud vägivalda ohvrile ning tunneb põhilisi kriisinõustamise viise.
Õpiväljundid	Mooduli lõpuks osaleja: <ul style="list-style-type: none"> - on omandanud teadmised inimese tavapäraest reaktsioonidest kriitiliste olukordade puhul; - oskab stressireaktsioonis inimesele adekvaatselt reageerida; - oskab erinevaid olukordi hinnata ja langetada otsust, kas on vajalik kohene politsei sekkumine, meditsiinasutusse või varjupaika pöördumine vms; - oskab koostada esmast turvaplaani kliendile; - teab viise iseenda aitamiseks.
Õppesisu	<ul style="list-style-type: none"> • Kriisisekkumise olemus ja tehnikad. • Psühhosotsiaalse kriisiabi olemus. • Inimeste reaktsioonid kriisile. • Suhtlemisprobleemid kriisis inimesega. • Toetava sekkumise tehnikad akuutses ja hilises, uudes ja kumuleerunud olukorras. • Intervjueerimine ja aktiivne kuulamine. • Telefonivestluse eripärad. • Töötaja enda turvalisus, võimalikud abistaja isikust ja välisest olukorrast tingitud ohud.
Õppemeetodid	Loengud ja harjutused, gruppitööd. Eneserefleksioon.
Soovituslik kirjandus	<ul style="list-style-type: none"> - Tall, K. (2014). <i>E-kursuse „Kriisipsühholoogia“ materjalid</i>. Tartu Ülikool. - Saareväli, R. (2011). <i>Suhtlemisoskused I</i>. Haapsalu Kutsehariduskeskus. <p>Täpsed viited allikatele ja lisakirjanduse annab õppejõud.</p>

V moodul	
Mooduli nimetus	Trauma ja komplekstrauma. Abistaja enda vaimse tervise hoidmine ja tugevdamine. Konfidentsiaalsus.
Mooduli maht	10 akadeemilist tundi, millest 8 tundi on auditoorset tööd ja 2 tundi iseseisvat tööd.
Mooduli eesmärk	Osaleja mõistab trauma mõjusid, oskab aidata vägivalda ohvrit ja ennast ning on kursis konfidentsiaalsust puudutavate nõuetega.
Õpiväljundid	Mooduli lõpuks osaleja: <ul style="list-style-type: none"> - on teadlik trauma mõjust abistatavale ning praktilisest väljakutsetest ja võimalustest töös traumeeritud naistevastase vägivalda ohvriga; - on kursis kohtusüsteemi mõjuga ohvrile ning suudab pakkuda tuge protsessi käigus; - oskab analüüsida enda käitumist ja reaktsioone abistatava suhtes, sh oskab ära tunda ja ennetada professionaalset läbipõlemist; - mõistab konfidentsiaalsuse olulisust ja seadustest tulenevat kohustust konfidentsiaalsust tagada.

Õppesisu	<ul style="list-style-type: none"> • Trauma ja komplekstrauma. • Posttraumaatiline stressihäire. • Trauma mõjud. • Trauma hindamine. • Abistaja psühhohügieen. • Abistaja enda turvalisusega seonduv. • Konfidentsiaalsuse mõiste. Konfidentsiaalsus vs anonüümsus. • Isikuandmete kaitse seadus.
Õppemeetodid	Loengud ja harjutused, grupidööd. Eneserefleksioon.
Soovituslik kirjandus	<ul style="list-style-type: none"> - Isikuandmete kaitse seadus. - Andmekaitse Inspeksioon (s.a.). <i>Eraelu kaitse</i>. - Andmekaitse Inspeksioon (s.a.). <i>Andmekaitset puudutavad juhised</i>. - Väandra, M. (2015). <i>Seksuaalvägivalla ohvrite esmase psühholoogilise nõustamise juhendi koostamine</i>. Tartu: Tartu Ülikool. - Kalaus, K.-E. (2015). <i>Läbipõlemissündroom: mis see on ja kuidas seda ennetada?</i> Kliinik.ee <p>Täpsed viited allikatele ja lisakirjanduse annab õppejõud.</p>

VI moodul	
Mooduli nimetus	Ohvri toetamine tsiviilmenetluses.
Mooduli maht	10 akadeemilist tundi, millest 8 on auditoorset ja 2 tundi iseseisvat tööd.
Mooduli eesmärk	Osaleja tunneb tsiviilmenetluse eripärasid ning naiste tugikeskuse teenuse osutaja võimalusi ohvrit ja tema lapsi toetada.
Õpiväljundid	<p>Mooduli lõpuks osaleja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mõistab tsiviilmenetluse peamisi eripärasid naistevastase vägivalla juhtumite puhul; - oskab aidata ohvril taotleda riigi õigusabi, menetlusabi ning juhendada ohvrit avalduste koostamise osas (maksekäsu kiirmenetlus, elatise hagiavaldus, abielulahutuse hagiavaldus jne); - suudab aidata ohvril koguda tõendeid; - suudab anda ohvrile informatsiooni tema õigustest ja kohustustest laste hooldusõiguse küsimuses, anda teavet tema õiguste ja kohustuste osas seoses ühisvaraga ja kaasomandiga, anda teavet riigilõivudest avalduste esitamisel kohtusse, abistada ohvrit suhtlemisel kohtutäituritega, võlausaldajatega; - on kursis lastekaitse seadusega ja laste õiguste konventsiooniga, oskab anda ohvrile ja tema lapsele teavet lapse õiguste kohta ning teab, millised on kohaliku omavalitsuse kohustused ja õigused lastega seotud kohtuvaidlustes.
Õppesisu	<ul style="list-style-type: none"> • Tsiviilmenetluse eripärad naistevastase perevägivalla juhtumitel. • Lapse õigused ja huvid. • Abielu lahutamine (lahutamise võimalused, lahutuse hagi esitamine kohtusse ja menetluse eripärad). Varasuhted abielus (ühisvara, lahusvara, vara juurdekasvu arvestus), abieluvaraleping.

	<ul style="list-style-type: none"> • Vanemate hooldusõigus laste suhtes (ühine hooldusõigus, osaline otsustusõigus, vanemate õigused ja kohustused, piirangud), menetluse eripärad. • Ülalpidamiskohustused (alaealine laps, abikaasa, alla 3-aastast last kasvatav naine). • Lastekaitseseadus (lapse õigused ja kohustused, hädasolevast lapsest teavitamine, kohaliku omavalitsuse roll). • Kaasomandi lõpetamine. • Ühise kooselu jooksul võetud laenud, käendused ning nendega seotud kohustused. • Ohvri toetamise võimalused tsiviilmenetluses.
Õppemeetodid	Loengud ja arutelud, juhtumite analüüs, iseseisev töö.
Soovituslik kirjandus	<ul style="list-style-type: none"> - Karistusseadustik. - Korrakaitseseadus. - Tsiviilkohtumenetluse seadustik. - Lastekaitseseadus. - Perekonnaseadus. - Völaõigusseadus. - Perekohvitiste seadus. - Lapse õiguste konventsioon. - Bamberg, K. (2014). <i>Õigusrikkumiste lõpetamiseks ja tõkestamiseks kohaldatavad eraõiguslikud kaitsevahendid elu, tervise ning isikuõiguste kaitseks</i>. Tartu: Tartu Ülikool. <p>Täpsed viited allikatele ja lisakirjanduse annab õppejõud.</p>

VII moodul	
Mooduli nimetus	Ohvri toetamine kriminaalmenetluses
Mooduli maht	10 akadeemilist tundi, millest 8 on auditoorset ja 2 tundi iseseisvat tööd.
Mooduli eesmärk	Osaleja tunneb kriminaalmenetluse eripärasid ning naiste tugikeskuse teenuse osutaja võimalusi ohvrit ja tema lapsi toetada.
Õpiväljundid	<p>Mooduli lõpuks osaleja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mõistab kriminaalmenetluse peamisi eripärasid naistevastase vägivalda juhtumite puhul; - on teadlik asjakohastest kuriteokoosseisudest karistusseadustikus; - oskab ohvrile soovitada kriminaalmenetluslike kaitsemeetmeid, teab ohvri (kannatanu) õigusi kriminaalmenetluses; - teab riigi poolt antava õigusabi saamise võimalusest ja taotlemisest, oskab ohvrit (kannatanut) juhendada avalduste ja taotluste esitamisel; - tunneb laste erikohtlemise põhitõdesid kriminaalmenetluses; - oskab suhelda õiguskaitseasutuste töötajatega ja osaleda koostöövõrgustikes; - oskab osaleda ohvri (kannatanu) tugiisikuna menetlustoimingutes ning jõustada ohvrit (kannatanut) kogu kriminaalmenetluse ahelas.
Õppesisu	<ul style="list-style-type: none"> • Naistevastase vägivalda kriminaalasjade kohtueelse ja kohtuliku menetluse eripärad, sh inimkaubanduse asjades. • Asjakohased kuriteokoosseisud karistusseadustikus. • Politsei ja prokuratuuri ülesanded ohvri toetamisel menetluse eri etappidel. • Vägivallatsejale kohaldatavad tõkendid. • Korrakaitse seaduse alusel kohaldatav viibimiskeeld.

	<ul style="list-style-type: none"> • Lähene miskeeld kriminaalmenetluses (ajutine lähene miskeeld ja kohtuotsusega kohaldatava lähene miskeeld). • Üldmenetlus ja lihtmenetlused (lühij- ja kokkuleppemenetlus). • Oportuniteediprintsiip. • Lepitusmenetlus. • Õiguska itseasutuste ja spetsialistide koostöö naiste vastu suunatud vägivallakuritegude menetlemisel.
Õppemeetodid	Loengud ja arutelud, juhtumite analüüs, iseseisev töö.
Soovituslik kirjandus	<ul style="list-style-type: none"> - Karistusseadustik. - Korra ka itse seadus. - Kriminaalmenetluse seadustik. - Ajutise lähene miskeelu kohaldamise ülevaade 2011-2013. (2014). <i>Kriminaalpoliitika teemaleht, 1.</i> <p>Täpsed viited allikatele ja lisakirjanduse annab õppejõud.</p>

VIII moodul	
Mooduli nimetus	Juhtumikorraldus naistevastase vägivalla ohvrite abistamisel.
Mooduli maht	14 akadeemilist tundi, millest 8 on auditoorset ja 6 tundi iseseisvat tööd.
Mooduli eesmärk	Osaleja tunneb juhtumikorralduse põhimõtteid ja oskab neid kasutada ohvri abistamisel naiste tugikeskuse teenuse osutamise käigus.
Õpiväljundid	<p>Mooduli lõpuks osaleja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab, millistel alustel on Eestis naiste tugikeskuste töö korraldatud; - on teadlik naistevastase vägivalla juhtumisse sekkumise võimalustest ning Eestis ohvritele ja nende lastele kättesaadavatest teenustest; - teab juhtumitöö lähtealuseks olevaid põhiprintsiipe, sh juhtumi analüüsimise põhimõtteid, teab juhtumiplaani koostamise etappe; - saab aru, kuidas tegeleda abivajava isiku juhtumiga ning peab vajalikuks ja oskab luua kontakti vajalike teiste osapooltega (politsei, prokuratuur, lastekaitse, ohvriabi, meditsiini- ja haridusasutused, mitteformaalsed võrgustikud jne), sh juhtumite ennetamiseks; - on kursis Eestis rakendatavate võrgustikutöö meetoditega (nt MARAC), saab aru meeskonnaliikmete rollidest ja tööfunktsioonidest, valdkondadest tulenevatest piirangutest ja võimalustest ning valdkondadeülese meeskonna toimimispõhimõtetest (meeskonna kokkukutsumine ning mis toimub enne ja peale seda).
Õppesisu	<ul style="list-style-type: none"> • Naiste tugikeskuse teenusekirjeldus. • Naistevastase vägivalla ohvreid abistavad organisatsioonid ja teenused Eestis. • Juhtumi analüüsi meetodika ja põhimõtted. • Juhtumipõhise võrgustikutöö põhiprintsiibid. • Abivajaja toetamine läbi valdkondadeülese võrgustikutöö. • Juhtumi analüüs ja juhtumiga töötamise protsess kolme juhtumi näitel. Juhtumiplaani koostamine.
Õppemeetod	Loengud, arutelud, grupitööd, iseseisev töö.
Soovituslik kirjandus	<ul style="list-style-type: none"> - Ohvriabi seadus. - Sotsiaalhoolekande seadus. - Lastekaitse seadus.

	<ul style="list-style-type: none"> - Naiste tugikeskuse teenusekirjeldus. - Medar, M. (2014). <i>Juhtumipõhine võrgustikutöö</i>. Tallinn. - Medar, M., Kõre, J., Rähn, A., Narusson, D. & Kiis, K. (2012). <i>Juhised juhtumipõhise võrgustikutöö meetodi rakendamiseks</i>. Tallinn: EV Sotsiaalministeerium, Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž. - Wilken, J.P. & Ewijk, H. (2016). <i>Mõtisklusi sotsiaaltööst. Ajakirja Sotsiaaltöö artiklite kogumik</i>. Tallinn: Tervise Arengu Instituut. - Linno, M., Soo, K. & Strömpl, J. (2011). <i>Juhendmaterjal perevägivalda vähendamiseks ja ennetamiseks</i>. Tallinn: Justiitsministeerium. - Mitendorf, A. (Koost.) (s.a.). <i>Sotsiaaltöö teooriad ja meetodid. E-kursus</i>. - MARAC juhendmaterjal lähisuhtevägivaldaga tegelevatele spetsialistidele. <p>Täpsed viited allikatele ja lisakirjanduse annab õppejõud.</p>
--	---